

Magda Bertran
Secretaria Tècnica del SOC

01/10/2009 La crisi i la nova situació social

Jean-François Trogrlic: “Seguir amb els desequilibris mundials que existeixen ara mateix és moralment inacceptable i políticament insostenible”.

La **Universitat d’Estiu de Recerca i Innovació per a l’Aprentatge al llarg de la Vida** va comptar amb la presència del director de l’Oficina de l’Organització Internacional del Treball (OIT) de França, Jean-François Trogrlic, que va impartir la ponència *La crisi i la nova situació social* a les 9 h. del divendres 4 de setembre.

Trogrlic va aportar un punt de vista més global sobre la crisi que estem vivint. En paraules del president de la FREREF, Jean Vanoye, que va fer la introducció de la ponència: “És important tenir un temps no només per a les regions europees sinó també per als països emergents i per a les relacions Nord-Sud i per això vam pensar en el director de l’Oficina de l’Organització Internacional del Treball (OIT) de França perquè ens donés el punt de vista d’aquesta organització”.

Per a Jean-François Trogrlic, el títol *La crisi i la nova situació social* engloba moltes coses doncs sota la definició de crisi hi ha moltes versions diferents i moltes qüestions”.

“Hi ha una crisi llarga, abans del que anomenem *la crisi* que és simplement la fase aguda d’aquesta crisi, que es deu a aquest model econòmic global, desigual, desequilibrat i no sostenible que tenim. Aquest model està basat en la sobrevaluació del mercat: pensa, actua i es mou segons els criteris i els interessos del mercat. Alhora es dona una infravaloració crònica i deliberada de l’acció pública que es presenta com a costos que cal eliminar, quelcom totalment arcaic i obsolet, que caldria canviar”.

Per contra s’ha devaluat “la dignitat del treball”, amb unes taxes d’atur molt elevades i que encara ho seran més, amb la subocupació i l’ocupació il·legal entre altres. Devaluació del treball que es manifesta també com “una nova font de malalties: l’estrès, la manca de confiança en el futur” i així mateix “en les dificultats que van lligades a la mobilitat dels

assalariats". Es vol fer d'aquesta mobilitat "un valor inatacable però el cert és que sovint es troba vinculada a problemes de deslocalització, de dur les empreses a un altre país, a acomiadaments, tancament d'empreses"... Així, encara que per a l'assalariat es presenta la mobilitat "com un aspecte positiu, com la capacitat d'adaptar-se tot al llarg de la vida a noves situacions en el treball", aquesta mobilitat sovint és viscuda "com una ruptura absoluta i un desequilibri total en la seva vida professional per al que l'està vivint". "També s'han devaluat els serveis públics", va recalcar Trogrlic. "Avui no es veu el servei públic com un element que pugui afavorir la solució de la crisi. La iniciativa privada ha esdevingut l'alfa i l'omega de les actuacions dels homes i les dones sobre l'economia". El model vigent ha tendit a desenvolupar un sistema econòmic on la liberalització del comerç i les finances és una realitat de present i de futur.

"Els bancs reben finances públiques, generen beneficis, amb exactament els mateixos procediments, la mateixa especulació que ens ha portat a la crisi. I no es qüestiona que segueixin amb els mateixos procediments que abans han provocat tantes pèrdues i desastres financers".

En opinió del director de l'oficina francesa de l'OIT, seguim en la mateixa via, "amb un model que incontestablement ha portat progrés però també ha generat moltes desigualtats i ha agreujat les diferències en el món entre el Nord i el Sud però també, dintre de cada país, entre aquells que tenen la capacitat d'adaptar-se a aquest nou món, els ben preparats, i aquells que a causa de la seva escassa qualificació, de la regió on viuen o de la manca de formació no aconsegueixen adaptar-se".

Però "és inevitable que hi hagi guanyadors i perdedors; és llàstima però així és la vida. Tot el tema de la solidaritat queda més a l'ombra; avui en dia els beneficis a curt termini són el principal objectiu de l'activitat econòmica. És paradoxal que calgui una reunió del G-20 per intentar plantejar la contenció dels sous dels caps d'empresa i líders. Si cal això és que realment estem arribant al fons d'un model que hem de modificar com sigui".

Per a Trogrlic, "la situació de crisi no ha sorgit en un paisatge tranquil, sinó en un paisatge molt castigat", amb les crisis precedents a Rússia, Argentina, Brasil o Turquia; "és la fase aguda d'una crisi global".

Una dimensió social de la mundialització

Però no hi ha res pitjor que la idea de que “una vegada superada aquesta fase, el retorn als equilibris anteriors o als desequilibris anteriors constituirà un progrés, una solució, el retorn a la normalitat. No. Són els desequilibris anteriors, la font de la crisi. L’atur augmenta, la pobresa augmenta, vuit de cada deu persones no tenen cap cobertura social. I presentar la situació d’abans amb un atur enorme, amb moltes persones sense protecció social com una situació *normal* és una superxeria”.

“Aleshores, des de l’Organització Internacional del Treball propugnem la necessitat de construir una dimensió social de la mundialització, d’arribar a una mundialització més equitativa, doncs seguir amb els desequilibris mundials que existeixen ara mateix és moralment inacceptable i políticament insostenible”.

Per a Trogrlic “la crisi no s’ha acabat. Potser es troba en vies d’acabament a nivell financer però seguirà en l’atur. L’OIT estima que entre 2007 i 2009, a tot el món, es passarà de 39 milions fins a 61 milions d’aturats. D’aquí a 2015, per assolir els nivells d’ocupació d’abans de la fase aguda de la crisi, s’haurien de crear 300 milions de llocs de treball”, una xifra enorme.

Per això, aquest expert va alertar de que “sinó integrem el tractament de la feina en la recerca de solucions per poder fer front a la crisi econòmica, hi haurà un retard socialment perillós que durà a una acceleració de l’atur i provocarà encara més pèrdues de llocs de treball”.

Aquesta qüestió hauria de ser gestionada per un sistema multilateral mundial, incloent organitzacions com l’ONU, l’FMI, el Banc Mundial, l’OCDE, la pròpia OIT. Trogrlic, però, va cridar a una actuació més coordinada de totes aquestes institucions “ja que el sistema institucional mundial afavoreix la segmentació dels problemes i no afavoreix la recerca de solucions globals”. I el mateix succeeix a nivell dels estats amb la descoordinació entre la lògica que defensen el ministre de Finances i el de Treball, Salut o Afers Exteriors i també a nivell regional, en que pot haver-hi contradiccions entre el que diguin els responsables d’economia, acció social i inversió”. Per tant, “necessitem una coordinació que vagi d’allò local a allò global”.

El director de l’oficina de l’OIT de França va assenyalar els canvis profunds viscuts pel sistema econòmic, des de la creació de l’OIT. “El sistema de normes de l’OIT ha estat

fabricat sobre la societat industrial i la seva evolució. Avui, l'ocupació ha canviat profundament, els serveis predominen als països desenvolupats i les indústries es localitzen en països abans no industrials”.

“M'atreveria a dir que avui no hi ha instruments prou adequats per donar compte d'aquests canvis en la situació econòmica, amb la rapidesa que es produeixen. De tota manera, nosaltres –l'OIT- tenim un bon sistema normatiu per protegir els proletaris”, afirmà.

Un altre element del nou paisatge de l'ocupació arreu del món “és el volum de l'economia submergida, que en un país emergent com l'Índia, afecta al 90-95% de la població, i que fa pressió sobre els països desenvolupats doncs constitueix una reserva de mà d'obra barata que tornarà a desequilibrar les coses”.

També l'aparició de nous actors. “L'OIT és una organització tripartita, formada per sindicats, empreses i governs. Però avui en dia, les ONG i associacions fan pressió sobre la manera com es prenen les decisions i, pot dir-se que les associacions de consumidors han fet tant contra el treball infantil en els darrers 10 anys com l'OIT des de la seva creació”.

Igualment, cal destacar el paper de les multinacionals. “Només cinc de les multinacionals del món tenen un pressupost superior almenys a 50 estats dels 183 països de l'OIT. Per tant, el comportament d'aquestes empreses, les seves bones o males pràctiques, és molt més important que el comportament de molts governs”.

I la importància del tema mediambiental. “Un repte fonamental cara al futur és arribar a un compromís entre el desenvolupament econòmic i social i la protecció del medi ambient”, assenyalà Trogrlic.

Una nova política d'equilibris

Finalment, el director de l'oficina francesa de l'OIT va parlar dels canvis que caldria introduir a nivell global, del que hauria de tenir en compte una nova política d'equilibris.

D'entrada “el primer equilibri a restaurar és l'equilibri entre l'estat, el mercat, la societat i l'individu”, afirmà Jean-François Trogrlic. “Avui hi ha un desequilibri enorme entre l'individu que es troba subvalorat, que ha estat deixat de banda i el mercat que ha esdevingut l'actor principal que ningú pot qüestionar perquè sinó tots els economistes liberals li cauran al damunt”.

“El segon equilibri que cal retrobar és l'equilibri entre l'economia, la societat i el medi ambient. D'una banda es troben els *ayatollahs* verds i de l'altra els economistes purs i cal arribar a un punt mig; s'ha de trobar un compromís i iniciar un diàleg social i especialment polític per retrobar aquest equilibri”.

“El tercer equilibri, que em sembla essencial, és l'equilibri entre les finances i l'economia real. El sistema financer ha de retorna a la seva funció bàsica; el paper de les finances és lubricar l'economia real i no pas ensorrar-la”.

El quart, és l'equilibri capital-treball. “Cal posar la mà d'obra per davant del capital, de la recerca desorbitada de beneficis per part de les empreses. Tot això haurà de canviar; cal rehabilitar el valor del treball per fer front a la dominació absoluta del capital avui. Com es deia a la constitució de l'OIT al 1919, 'el treball no és una mercaderia”.

“El cinquè, l'equilibri entre la producció i el medi ambient; cal que treballem en la recerca d'un creixement verd”.

“El sisè, l'equilibri entre el mercat interior i el mercat internacional i el setè, l'equilibri entre productivitat i salaris, doncs el salari no reflecteix pas sempre, i en això anem de més a menys, la productivitat real del treballador. La rehabilitació dels salaris com a element de contracte social és quelcom fonamental”, assenyala aquest expert.

I finalment, va acabar Troglric, “el vuitè equilibri a recuperar és el que concerneix a la recerca de l'accés als béns essencials per a la major part de la població mundial: la salut l'aigua, l'escola, el desenvolupament, la protecció social. En el món d'avui, només un 20% de la població mundial disposa de protecció social. El 50% té un sistema poc bo o no té res de res. I no és pas una paradoxa que el principal problema d'Obama avui sigui aconseguir una assegurança mèdica per a tothom a Estats Units”.